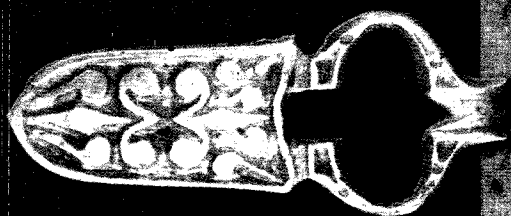

Сумська Паровина

XXIII

МЕЛЬНИКИ 1
постр. 1

ЗМІСТ

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ

- САВЕНКОВА І.Ю. (Луганськ) Проблема торговельних монополій у протистоянні корони та парламенту за часів Єлизавети I Тюдор 5
- ТОВТИН Я.І. (Ужгород) Боротьба за владу між Яношем Запольяї та Фердинандом Габсбургом 13
- ГОНЧАРЕНКО А.В. (Луганськ) Східне питання та британо-російські відносини в травні-липні 1876 р. 24

З ІСТОРІЇ ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ

- КУДІНОВ Д.В. (Київ) Аграрні програми українських політичних партій напередодні і в період буржуазно-демократичної революції 1905-1907 рр. 36
- БУКІНА І.В. (Суми) Створення громадських комітетів на Лівобережній Україні (березень-квітень 1917 року) 48
- СТЕВЕНС Н.Г. (Київ) Становлення і розширення нормативно-правової бази у взаєминах між Збройними Силами України і НАТО 57

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

- ЗВАГЕЛЬСЬКИЙ В.Б. (Суми) Про етимологію назви давньоруського міста Пирятин 76
- ТАРАСЕНКО О.О. (Київ) Музей старожитностей університету Св.Володимира у вивченні історії українського народу (до 170-річчя заснування) 78

КРАЄЗНАВСТВО

- ЧЕРНОБРОВ І.В. (Суми) Становление санитарной организации на Сумщине 84
- ЛЕВЕНОК І.О. (Чернігів) Деякі аспекти діяльності допоміжних місцевих органів управління в окупаційній Сумщині у 1941-1943 рр. (мовою архівних документів) 98
- СКЛЯР В.М. (Київ) Етнічний склад населення Сумської області (за матеріалами переписів 1989 та 2001 рр.) 107

ПЕРСОНАЛІЇ

- ПОБОЖІЙ С.І. (Суми) К.Власовський і Сумщина (до вивчення творчості забутих художників кінця ХІХ - початку ХХ ст.) 115
- КЛИМЕНКО Н.П. (Київ) Іван Крип'якевич: сторінки просвітницької діяльності (1904-1914 рр.) 130

РЕЦЕНЗІЇ ТА НОВІ ВИДАННЯ

- Даниленко В.М., Миронець Н.І. Надзвичайна дипломатична місія УНР у Греції (1919-1920 рр.). *Власенко В.М.* 144

ХРОНІКА

- Будетлянин Давид Бурлюк. *Побожій С.І* 152

ЮВІЛЕЇ

Соханю Павлу Степановичу - 80 років
Сухобокову Олегу Васильовичу - 70 років

153
154

ДО УВАГИ АВТОРІВ!

155

На обкладинці:

1 с. - східнослов'янське поселення. Малюнок створено на підставі реконструкції І.І.Ляпушкіна городища Новотроїцьке під Лебедином Сумської області. Мал. В.Б.Звагельського; Андріяшівський скарб під час відкриття. Розкопки та фото Г.В.Жарова та Р.В.Терпиловського; застібка з Харівського скарбу. Фото Д.Т.Березовця.
4 с. - Андріяшівський скарб після реставрації.
Фото К.М.Шматова.

Ancient Sumy Land

The Scientific Journal on History and Culture of Ukraine. Published Since 1996.
The Head of the Editorial Board is A. Vasiliev. The Editor-in-Chief is V. Zvagelsky

№ XXIII

Sumy State University

CONTENTS

WORLD HISTORY

- SAVENKOVA I.Yu. (Luhans'k) The Problem of Trade Monopolies in Contradiction of the Crown and the Parliament in the Time of Elizabeth I Tudor 5
- TOVTYN YA.I. (Uzhgorod) Struggle for the Authority between Yanosh Zapoljyaji and Ferdinand Habsburg 13
- HONCHARENKO A.V. (Luhans'k) Eastern Question and Relations between Britain and Russia in May-July 1876 24

FROM THE HISTORY OF POLITICAL LIFE

- KUDINOV D.V. (Kyiv) Agrarian Programs of Ukrainian Political Parties before and during the Burgeous Democratic Revolution of 1905-1907 36
- BUKINA I.V. (Sumy) Formation of Public Committees in the Leftbank Ukraine (March - April 1917) 48
- STEVENS N.H. (Kyiv) Development and Widening of Legal Basis in Relations between Armed Forces of Ukraine and NATO 57

HISTORY OF UKRAINE

ZVAGELSKY V.B. (Sumy) About the Etymology of the Name
of Ancient Russian Town Pyryatyn 76

TARASENKO O.O. (Kyiv) Museum of Antiquities of St. Volodymyr
University in the Researching of History of Ukrainian People
(to the 170th Anniversary) 78

LOCAL LORE STUDY

CHERNOBROV I.V. (Sumy) Foundation of Sanitary Organization
in Sumy Region 84

LEVENOK I.O. (Chernihiv) Some Aspects of Activities of Additional
Local Government Organs in Occupated Sumy Region in 1941-1943
(On the Archival Documents) 98

SKLYAR V.M. (Kyiv) Ethnic Structure of Sumy Region Population
(On the Materials of Census of 1989 and 2001 Years) 107

PERSONNELS

POBOZHY S.I. (Sumy) K. Vlasovsky and Sumy Region
(To the Investigation of Creative Work of the forgotten
Artists of the End of the XIXth - the Beginning of the XXth cent.) 115

KLYMENKO N.P. (Kyiv) Ivan Krypjakovyč: Pages of
Educational Activity (1904-1914) 130

REVIEWS AND NEW EDITIONS

Danylenko V.M., Myronets' N.I. Supreme Diplomatic Mission of UPR
in Greece (1919-1920). *Vlasenko V.M.* 144

CHRONICLES

Budetlyanyn Davyd Burlyuk. *Pobozhy S.I.* 152

ANNIVERSARIES

Sokhan' Pavlo Stepanovych - 80 years 153

Sukhobokov Oleh Vasylyovych - 70 years 154

TO THE AUTHORS' ATTENTION! 155

On the cover:

- P.1. - East Slavonic settlement. The colored graphics was created
on the basis of the reconstruction of the ancient settlement
Novotrojitske near Lebedyn town of Sumy region by
I. Lyapushkin. Picture by V. Zvagelsky; Adriyashivka treasure on
its discovering.
Diggings and photos by G. Zharova and R. Terpylovsky;
snap from Khariv treasure. Photo by D. Berezovets.
P.4. - Adriyashivka treasure after its restoration.
Photo by K. Shmatov.

ТАРАСЕНКО О.О.

МУЗЕЙ СТАРОЖИТНОСТЕЙ УНІВЕРСИТЕТУ СВ. ВОЛОДИМИРА У ВИВЧЕННІ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ (до 170-річчя заснування)

*Досліджується історія створення Музею старожитностей
Університету Св. Володимира та його археологічних колекцій.*

Музей старожитностей, створений при Університеті Св. Володимира, був першим музеєм у Києві та одним із перших в Україні. Його 170-річний ювілей є слушною нагодою дослідити історію складання, зберігання й систематизування цінних з наукової точки зору колекцій старожитностей, згадати вчених, які у різні часи керували його роботою та опікувалися ним, перетворивши на відкриту установу для просвіти широкої громадськості, а також згадати піонерів музеезнавства у Києві М.Ф.Берлинського та митрополита Євгенія (Є.О.Болховітінова), які своєю науковою зацікавленістю та власним прикладом надихали сучасників всебічно вивчати історію рідної землі, краю, міста, досліджувати величну історико-культурну спадщину українського народу.

Під час великої перебудови Києва у першій третині XIX ст. на території стародавнього міста розкопували будівельні та речові знахідки доби Київської Русі та більш ранніх часів. Ця перебудова співпала із заснуванням та першими роками діяльності Університету Св. Володимира. Накопичення великого масиву інформації про раніше невідомі пам'ятки місцевої старовини сприяло випуску краєзнавчої літератури, а значна кількість знахідок зумовила створення спеціальної археологічної установи, якою став Тимчасовий комітет для розшуку старожитностей¹, утворений при Київському учбовому окрузі 14 листопада 1835 р. з метою охорони та вивчення пам'яток старовини. Тимчасовий комітет для розшуку старожитностей ініціював відкриття 17 березня 1836 р. Музею старожитностей при Університеті Св. Володимира. Музей мав охоплювати своєю діяльністю не тільки м.Київ, а й усі території, що були пов'язані своєю історією з Києвом².

Активними працівниками Тимчасового комітету для розшуку старожитностей стали перший ректор Київського університету М.О.Максимович, його професори В.Ф.Цих, Г.М.Данилович, С.Ф.Зенович, С.М.Орнатський, а також київський археолог М.Ф.Берлинський, директор училищ Київської губернії М.І.Петров, краєзнавець-аматор К.А.Лохвицький³. Тимчасовий комітет для розшуку старожитностей займався археологічним вивченням Києва і проіснував десять років. Одним із наслідків його діяльності стало створення археологічної колекції Музею старожитностей.

Серед дослідників київських старожитностей одне з почесних місць з повним правом посідає Максим Федорович Берлинський (1764-1846) - професор та перший історіограф Київської академії, викладач історії та географії київських гімназій⁴.

*Тарасенко Ольга Олексіївна - кандидат історичних наук, доцент,
кафедри історії України та історичних дисциплін соціально-гуманітарного
факультету Київського міського педагогічного університету ім.Б.Д.Грінченка.*

М.Берлінський був не тільки першим київським археологом, він був першим серед тих, хто серйозно й систематично цікавився київськими старожитностями, стояв біля витоків української історіографії⁵ і майже до 20-х років ХІХ ст. був єдиною людиною у Києві, яка ґрунтовно вивчала місцеві старожитності, цінувала та оберігала їх.

Наслідком такого глибокого зацікавлення стало написання ним більше десяти праць та публікацій у тогочасних часописах, активне листування та співпраця з Рум'янцевським гуртком (1814-1826)⁶, вчені якого ставили за мету збирання й публікацію документальних пам'яток російської та української історії⁷, а відомий колекціонер М.П.Рум'янцев (1754-1826) згуртував істориків, археографів, серед яких були такі вчені, як Є.О.Болховітінов, М.М.Бантіш-Каменський, М.Ф.Берлінський та інші, які вивчали, насамперед, джерела української історії⁸. Фундаментальним та узагальнюючим дослідженням історії Києва на тлі загального розвитку України та топографо-археографічного опису міста стала створена М.Ф.Берлінським у 1798-1799 рр. *“Історія міста Києва”*⁹.

У 1822 р. митрополиту кафедру у Києві очолив Є.О.Болховітінов (1767-1837)¹⁰ - відомий вчений, автор багатьох праць з історії російської церкви. Після ретельного ознайомлення з українською історією дослідник став залучати до її вивчення інших¹¹. Опрацювавши документи з архівів Софіївського собору, Михайлівського монастиря та Києво-Печерської Лаври, митрополит Євгеній написав дві великі праці - *“Описание Киево-Софиевского собора”* (1825 р.) та *“Описание Киево-Печерской Лавры”* (1826 р.). Приклад митрополита Євгенія надихав киян на вивчення рідної історії.

Саме М.Ф.Берлінський та Є.О.Болховітінов були ініціаторами та учасниками перших археологічних розкопок фундаменту і всієї площі Десятинної церкви у 1824 р., Золотих воріт у 1832 р. та інш. Піонери вивчення київських пам'яток - М.Ф.Берлінський та Є.О.Болховітінов - своєю працею заклали професійний рівень вивчення історії.

Варто нагадати, що наприкінці ХVІІІ - на початку ХІХ ст. дослідження минулого стало важливою духовною потребою для багатьох людей. Пошуки, збирання, вивчення рукописів, документів, предметів старовини розширювалися, набували наукової основи, переростали у самостійні напрямки наукової діяльності.

Наприкінці 1820-х - початку 1830-х років К.А.Лохвицький за розпорядженням Київського генерал-губернатора Левашова опікувався зберіганням київських старожитностей, які у подальшому склали основу Музею старожитностей Університету Св. Володимира. 2 грудня 1836 р. відбулося офіційне відкриття експозиції Музею старожитностей при Київському університеті. К.А.Лохвицький до 29 січня 1838 р. займався облаштуванням Музею, який вже нараховував понад 100 пам'яток старовини¹². У 1838-1854 рр. Музеєм старожитностей завідував професор всесвітньої історії О.І.Ставровський. Він поповнив Музей 898 археологічними знахідками, що мали наукову цінність. А добре знана у подальшому серед фахівців археологічна бібліотека Музею була започаткована професором у 1839 р.¹³ За дорученням Тимчасової комісії для розгляду стародавніх актів, створеної у 1843 р. з метою об'єднання археологічних та археографічних завдань в одній установі та поширення пошукових робіт на територію всієї

України¹⁴, О.І.Ставровський здійснював археологічні та археографічні розвідки, розробив план археологічного дослідження Києва та Київської губернії, разом із професором-правником М.Д.Іванишевим склав проект опису стародавніх монументальних пам'яток України¹⁵.

У 1853 р. київський губернатор і дослідник старовини І.І.Фундуклей подарував Музею вміло складену та описану особисту колекцію із 537 предметів. Археологічні знахідки, виявлені під час археологічних розкопок курганів Преп'ятихи, Оленівки, Трьох Братів, на Білокняжому полі, які проводилися під керівництвом голови Тимчасової комісії для розгляду стародавніх актів професором М.Д.Іванишевим, склали значний науковий здобуток Музею загалом¹⁶. 1854-1865 рр. Музеєм завідував зберігач Мюнцкабінету Університету Св. Володимира, помічник бібліотекаря Я.Я.Волошинський, який поповнив колекції 274 предметами старовини. У 1854, 1855, 1858 та 1862 рр. внаслідок проведення археологічних розкопок декількох десятків курганів, розташованих поблизу сіл Янковичі, Бугаївка, Кошевата, Миколаївка, Совки, Жуляни, колекції Музею збагатилися 70 предметами старовини великої наукової вартості¹⁷.

За університетським статутом 1863 р. посада завідувача Музею старожитностей була скасована. Ці обов'язки мав виконувати викладач історико-філологічного факультету, поєднуючи їх із завідуванням Музеєм витончених мистецтв. Завідував двома музеями з 21 січня 1865 р. до кінця 1873 р. доцент кафедри всесвітньої літератури А.І.Лінниченко¹⁸.

Обтяжливість завдань об'єднаного Музею завадила підготовці виставки старожитностей до III археологічного з'їзду¹⁹. Тому Рада університету 12 листопада 1873 р. розділила Музей на дві окремі установи: Музей старожитностей та Музей витончених мистецтв. Завідувачем першого було призначено доцента російської історії В.Б.Антоновича, який виконував ці обов'язки до 1901 р.

За період 1873-1884 рр. Музей старожитностей поповнився 1554 новими предметами, які надійшли шляхом придбання, пожертвувань та внаслідок археологічних розкопок, які проводив В.Б.Антонович у Київській, Волинській, Подільській губерніях та на схилах Кавказу. Детальні описи щоденників археологічних розкопок зберігалися у бібліотеці Музею²⁰. Серед археологічних знахідок, що були придбані, виділялися: численні предмети кам'яного віку (палеолітичної та неолітичної доби); цілісна колекція предметів бронзової доби, придбана в 1879 р. через антикварну фірму Егера в Угорщині; особиста колекція першого ректора Київського університету, вченого-енциклопедиста М.О.Максимовича, до складу якої входило зібрання бронзових наконечників стріл, яке склало матеріал першого в українській археології систематичного опису типів такої зброї; колекція золотих предметів та різьбленого каміння, знайдена паном Люценком у грецькій домовині біля с.Петрики Звенигородського повіту Київської губернії.

Значну наукову цінність мав багатий скарб золотих та срібних речей княжої доби, знайдений у 1876 р. у садібі пана Лєскова, поблизу Десятинної церкви. Деякі з 16 знахідок скарбу були єдиними відомими на той час екземплярами²¹.

Серед пожертвувань особливу наукову цінність мали предмети: подаровані членами III археологічного з'їзду; надіслані у 1875 р. землевласником Уманського повіту Немиричем предмети, що свідчили про

зовсім новий поховальний обряд мешканців українських степів V-VII ст.; колекція київського домовласника Мара, знайдена ним у 1876 р. у декількох язичницьких домовинах IX-X ст.; значна колекція предметів, розкопаних у домовинах гірської Осетії, надана Ольшевським²².

У 1884 р. колекція Музею старожитностей складалася з 2671 номера, які нараховували 6546 предметів старовини. Бібліотека Музею мала 345 творів у 539 томах, а зібрання мап, планів, малюнків нараховувало 422 примірники. За оцінками фахівців, зібрання Музею старожитностей мало досить цінну у науковому розумінні колекцію. Відвідувачами Музею були добре знані й шановані у науковому світі історики граф О.С.Уваров, М.М.Мурзакевич, Д.І.Пловайський, К.Н.Бестужев-Рюмін, Д.Я.Самоквасов та інші.²³

Спеціально для наукової роботи з колекціями Музею старожитностей до Києва приїздили вчені де Мортильє та Ернест Шантра (м.Ліон, Франція), доктор Софус Міллер (м.Копенгаген, Данія), професор Точилеску (м.Будапешт, Угорщина), пан Лонга (м.Калькутта, Індія). Описи багатьох предметів старовини були надруковані та склали матеріал досліджень²⁴.

Професор В.Б.Антонович постійно збільшував колекцію Музею старожитностей - особливе значення мали його власні археологічні дослідження, які збагатили Музей предметами вагомої наукової цінності. У період завідування Музеєм В.Б.Антоновича його колекції склалися за визначеним науковим планом й охоплювали всі українські землі, демонстрували відомі на той час археологічні культури України та віддзеркалювали відмінності між ними²⁵. Особливу увагу вчений приділяв вивченню археологічних пам'яток доби палеоліту України, що склали найславетніший доробок В.Б.Антоновича для української археології. Він був одним з кращих дослідників палеоліту України. Вчений проводив розкопки в Студениці на Поділлі 1887 р., у Києві 1893 р., а також детально вивчав неолітичні печери, стоянки, городища та могили в Україні²⁶.

В.Ю.Данилевич, український історик, археолог, нумізмат, археограф та учень В.Б.Антоновича, наголошував, що В.Б.Антонович першим відкрив поселення Трипільської культури на Київщині та Поділлі, а Музей першим мав трипільські пам'ятки²⁷. Як зазначала дослідниця В.Козловська, на початку 1890-х років, ще до відкриттів В.В.Хвойки, В.Б.Антонович уже мав низку знахідок Трипільської культури внаслідок проведення археологічних розкопок у с.Романівка Сквирського повіту та у Балтському повіті на Поділлі. Професор висунув гіпотезу про те, що мальована трипільська кераміка могла виникнути на Наддніпрянщині. 1898 р. у спеціальній доповіді в Історичному товаристві Нестора Літописця вчений відзначив оригінальність трипільських знахідок В.В.Хвойки. В.Б.Антонович датував ці знахідки кінцем кам'яної - початком залізної доби, охарактеризувавши як малоазійську культуру, яка передувала еллінам і скіфам. Разом з тим, він заперечував існування в Україні бронзової доби, тому відповідні пам'ятки пояснював різними впливами зі сходу та заходу²⁸.

1895 р. у Москві була надрукована Археологічна карта Київської губернії, яку підготував професор В.Б.Антонович. Вона мала ґрунтовне текстове пояснення, огляд усього відомого археологічного матеріалу та детальні географічні описи Київщини та її валів, географічний і предметний показники. За цю роботу Російське Археологічне товариство нагородило вченого золотою медаллю. У 1900 р. за тим самим принципом вчений

підготував та видав Археологічну карту Волинської губернії. На той час слов'янська археологія не мала подібних аналогів²⁹.

Добре знаючи про всі київські археологічні знахідки та пам'ятки старовини, власноруч збираючи археологічний матеріал, В.Б.Антонович за 30 років завідування Музеєм старожитностей Київського Університету Св. Володимира поповнив його 7630 експонатами. До зібрання Музею входило 429 мап, археологічна бібліотека нараховувала 583 рідкісних довідкових видання. Вчений представив в експонатах усі українські землі, всі передісторичні та ранньоісторичні культури України з їхніми конкретними особливостями і цим створив нову концепцію Музею³⁰. Без перебільшення можна стверджувати, що Музей старожитностей був унікальним.

Не можна не згадати, що під час завідування В.Б.Антоновича з 1872 р. до 1901 р. колекція Нумізматичного кабінету (Мюнц-кабінету) Університету Св. Володимира зроста на 10 тисяч експонатів. Повнотою виділялися грецька, римська, візантійська, російська, польська, німецька колекції³¹. Історик власноруч проводив експертизу експонатів, постійно переглядав знахідки скарбів, консультував колекціонерів, закупає монети. Унікальним явищем став каталог Мюнц-кабінету з 8818 позицій, складений В.Б.Антоновичем, - перший такий довідник, виданий слов'янською мовою³².

Викладаючи курс археології за порівняльною методикою, професор В.Б.Антонович докладно пояснював та демонстрував колекції Музею старожитностей та Мюнц-кабінету. Музей був завжди відкритий для слухачів і фахівців, сприяв найширшій просвіті української громадськості.

Підсумовуючи, зазначимо, що завдяки високому професіоналізму та глибокій фаховій зацікавленості вчених, які опікувалися роботою Музею протягом ХІХ ст. і були дотичні до складання його зібрань, Музей мав професійно створені, відібрані, систематизовані й опрацьовані зібрання колекцій археологічних знахідок високої наукової вартості. Протягом ХІХ ст. і до початку Першої світової війни колекція цього Музею як за високою науковою вартістю, так і за професійним рівнем опрацювання була найкращою колекцією старожитностей серед університетських музеїв Російської імперії.

У ХХ ст. колекція Музею старожитностей увійшла найвагомішою складовою до фондів Національного музею історії України та Музею історичних коштовностей України.

¹Державний архів м.Київ (далі - ДАК). - Ф.16. Університет Св.Володимира. - Оп.299. - Спр.3-12.

²Центральний державний історичний архів України у м.Київ (далі - ЦДІАК України). - Ф.442. Канцелярія Київського, Подільського, Волинського генерал-губернатора. - Оп.1. - Спр.2340, 2341. - Арк.2-5; Оп.806. - Спр.281. - Арк.1-3.

³ДАК. - Ф.16. - Оп.276. - Спр.444. - Арк.1; Інститут рукопису Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського (далі - ІР НБУВ). - Ф.ІІ. Загально-історичний. - Спр.30400. - Арк.1; Ф.ІІІ. Листування. - Спр.47461, 47462.

⁴Семейкин Н. М.Ф. Берлинский. - К., 1916. - 130 с.

⁵Брайчевский М.Ю. Вступ // Берлинський М. Історія міста Києва. - К.: Наукова думка, 1991. - С.5-20.

⁶Листи Берлинського до Рум'янцева див.: Щербина В. Первый киевский археолог М.Ф.Берлинский // Киевская старина. - 1896. - Т.V. - С.400-408; Листи Рум'янцева до Берлинського див.: Иконников В.С. Опыт русской историографии. - Т.1. Кн.1. - К., 1891. - С.185-191.

⁷Старчевский А. О заслугах Румянцева, оказанных отечественной истории // Журнал Министерства народного просвещения. - 1846. - Ч.49. Вып. V. - С.1-50.

⁸Козлов В.П. Колумбы российских древностей. - М.: Наука, 1985. - 173 с.

⁹Берлинський М.Ф. Історія міста Києва. - К.: Наукова думка, 1991. - 315 с.

¹⁰Митрополит Євгеній Болховітін. Вибрані праці з історії України / Упоряд., вступ та додатки Т.Ананьєвої. - К.: Либідь-ІСА, 1995. - 488 с.

¹¹Мальшевський І.І. Деятельность митрополита Евгения в звании председателя конференции Киевской Духовной Академии // Труды Киевской Духовной Академии. - Ч.12. - К., 1867. - С.567-650.

¹²ЦДАК України. - Ф.707. Канцелярія попечителя Київського учбового округу. - Оп.3. - Спр.113. - 4 арк.; ДАК. - Ф.299. Тимчасовий комітет з розшуку старожитностей при Університеті Св. Володимира. - Оп.1. - Спр.3. - Арк.1; ДАК. - Ф.16. - Оп.465. - Спр.10. - 15 арк.

¹³Антонович В.Б.Музей древностей // Историко-статистические записки об учебно-вспомогательных учреждениях имп. университета Св.Владимира (1835-1884) // Складені й видані під ред. проф.В.С.Іконнікова. - К., 1884. - С.67-70.

¹⁴ЦДАК України. - Ф.442. - Оп.152. - Спр.232. - Ч.І. - Арк.1, 2; Оп.1. - Спр.8520. - Арк.17зв; Оп.72. - Спр.444. - Арк.160; Оп.1. - Спр.4821. - Арк.22; Оп.806. - Спр.281. - Арк.1, 70.; Романович-Славатинський О.В. Жизнь и деятельность Н.Д.Иванишева, ректора университета Св. Владимира и вице-председателя Киевской археографической комиссии. - СПб., 1876. - С.203-320; Левицький О.И. Пятидесятилетие Киевской комиссии для разбора древних актов (1843-1893 гг.): Историческая записка о ее деятельности. - К., 1893. - 140 с.; Журба О.І. Київська археографічна комісія 1843-1921. Нарис історії і діяльності. - К.: Наукова думка. - 185 с.

¹⁵ЦДАК України. - Ф.707. - Оп.465. - Спр.46. - Арк.210; Спр.121. - Арк.124; Спр.49. - Арк.88-89.

¹⁶Антонович В.Б.Музей древностей. - С.67-70.

¹⁷ДАК. - Ф.16. - Оп.465. - Спр.115. - Арк.195.

¹⁸Тарасенко О. Становлення та розвиток історичної освіти і науки у Київському університеті у 1834-1884 рр. - К.: Логос, 1995. - С.114.

¹⁹Вона ж. Наукові здобутки україністики другої половини ХІХ ст. (до 125-річчя ІІІ Археологічного з'їзду в Києві) // Четвертий міжнародний конгрес україністів. Одеса, 26-29 серпня 1999 р. Доповіді та повідомлення. - Історія. Ч.І. Від давніх часів до початку ХХ ст. - Одеса; Київ; Львів, 1999. - С.353-356.

²⁰Древности, изданные Временной комиссией для разбора древних актов. - К., 1846. - Вип.І-ІІІ. [Під ред. М.Д.Іванишева]; Труды ІІІ археологического съезда в Киеве в 1874 г. - К., 1878-1879. - Т.І. - 352 с.; Т.ІІ. - 361 с.; Чтения Исторического Общества Нестора Летописца. - Кн.І. - К., 1879.

²¹Антонович В.Б.Музей древностей. - С.72-74.

²²Там же. - С.73-74.

²³Там же. - С.74-76.

²⁴Там же.

²⁵Данилевич В. Професор В.Б.Антонович та Археологічний музей ІНО // Записки Київського ІНО. - Т.ІІІ. - К., 1928. - С.15, 18-20.

²⁶Ульяновський Василь. Син України (Володимир Антонович: громадянин, учений, людина) // Антонович В.Б. Моя сповідь: Вибрані історичні та публіцистичні твори / Упоряд. О.Тодійчук, В.Ульяновський. - К.: Либідь, 1995. - С.66.

²⁷Данилевич В. Професор В.Б.Антонович. - С.15, 18-20.

²⁸Козловська В. Значіння проф. В.Б.Антоновича в українській археології // Записки Всеукраїнського Археологічного комітету. - Т.І. - К., 1930. - С.ІХ-XXІ.

²⁹Ульяновський Василь. Син України. - С.67.

³⁰Там само. - С.68.

³¹Антонович В.Б. Нумизматический кабинет // Историко-статистические записки об учебно-вспомогательных учреждениях имп. университета Св. Владимира (1835-1884) [Складені й видані під ред. проф. В.С.Іконнікова]. - К., 1884. - С.50-59; ЦДАК України. - Ф.832. - Оп.1. - Спр.31. - 16 арк.; ІР НБУВ. - Ф.І. - Спр.7886. - 22 арк.; ДАК. - Ф.16. - Оп.465. - Спр.28. - Арк.100-102, 201-205; Спр.49. - Арк.78; Оп.469. - Спр.48. - Арк.1; Спр.53. - 2 арк.

³²Ульяновський Василь. Син України. - С.69.

TARASENKO O.O.

Museum of Antiquities of St. Volodymyr University in the Research of History of Ukrainian People (to the 170th Anniversary)

There are investigated the creation history of Museum of Antiquities of St. Volodymyr University and its archaeological collections.

Отримано 17.05.2007.